

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 915/2023
03.08.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Надежде Видић, Зорана Хацића, Драгане Бољевић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гвозден Гргур, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Бранко Радичевић“ из Новог Сада, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2770/22 од 27.06.2022. године, исправљене решењем истог суда Гж1 2770/22 од 29.08.2022. године, у седници одржаној 03.08.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2770/22 од 27.06.2022. године, исправљене решењем истог суда Гж1 2770/22 од 29.08.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2770/22 од 27.06.2022. године, исправљена решењем истог суда Гж1 2770/22 од 29.08.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 2855/2021 од 13.04.2022. године, исправљена решењем истог суда П1 2855/2021 од 11.08.2022. године, у ставу првом, другом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд обавезе тужену да јој за период од 01.10.2018. до 06.10.2021. године исплати: на име накнаде за исхрану у току рада износ од 113.737,25 динара, на име законске затезне камате обрачунате на овај износ до 28.02.2022. године износ од 19.954,56 динара; на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 87.362,09 динара, на име законске затезне камате обрачунате на овај износ до 28.02.2022. године износ од 14.665,16 динара, као и захтев тужиље за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове поступка у износу од 66.000 динара.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2855/2021 од 13.04.2022. године, исправљене решењем истог суда П1 2855/2021 од 11.08.2022. године, ставом првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана је тужена да тужиљи за период од 01.10.2018. године до 06.10.2021. године исплати и то на име накнаде за

исхрану у току рада износ од 113.737,25 динара, као и износ од 19.954,56 динара на име обрачунате законске затезне камате, почев од доспелости 20. у месецу за претходни месец до дана израде налаза и мишљења вештака 28.02.2022. године, до коначне исплате и за накнаду регреса за коришћење годишњег одмора износ од 87.362,09 динара и износ од 14.665,16 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспелости 20. у месецу за претходни месец до дана израде налаза и мишљења вештака 28.02.2022. године, до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 55.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, до исплате. Ставом четвртим изреке, тужиља је ослобођена плаћања судских такси у овом спору.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2770/22 од 27.06.2022. године, исправљеном решењем истог суда Гж1 2770/22 од 29.08.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права. Предложила је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. Закона парничном поступку.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу члана 404.став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20).

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у спорном периоду била у радном односу код тужене на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун плате од 6,30. У спорном периоду тужиљи је плата обрачуната на основу Закона о платама у државним органима, јавним службама и на основу Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама. На основу налаза и мишљења судског вештака утврђена је висина тражених накнада на име топлог obroка и регреса у две варијанте, и то према првој варијанти обрачун је извршен применом Општег колективног уговора („Службени гласник Републике Србије“ број 50/2008, Анекс 1 - 104/2008 и Анекс 2 2/2009), док је према другој варијанти обрачун извршен применом важећег Посебног колективног уговора (ПКУ) за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС према којима је накнада трошкова за исхрану одређена у износу од 250,00 динара бруто дневно (175,25 динара нето, односно 21,92 динара нето по сату), а накнада трошкова за регрес у висини 1/12 минималне зараде на месечном нивоу, па је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора утврђена на основу тренутно важећег ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС, а накнада за регрес за коришћење годишњег одмора у висини од 1/12 минималне зараде на месечном нивоу.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио захтев тужиле и обавезао тужену да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за спорни период, јер је закључио да у износу минималне зараде не могу да буду садржане предметне накнаде. По становишту првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужилци исплаћивала минималну зараду, следи да тужилци није исплаћен топли оброк и регрес и да је тужена у обавези да јој ту накнаду исплати.

Другостепени суд је одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду, прихватајући разлоге првостепеног суда да тужилци у спорном периоду нису исплаћиване накнаде на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвијили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду, утврђен вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужилци исплаћивала минималну зараду, следи да тужилци није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати, у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом периоду на који се односи и предметно потраживање тужене.

По становишту Врховног суда, ревизијом се основано указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Чланом 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017...129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 88/2017...129/2021), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. Став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, коефицијент изражава сложеност послова, услове рада, одговорност и стручну спрему, а према ставу 2. тог Закона, коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15 и 92/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијената из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде. (став 2.)

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то, између осталог за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. тог члана закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе Закона о раду примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено, на основу члана 2. став 2. тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Чланом 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату запослених из члана 1. ове Уредбе, који се примењују на запослене у основном образовању.

Тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закон о платама у државним органима и јавним службама) прописије да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15) није прописано право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, који није прописан ни претходно важећим Посебним колективним уговором („Службени гласник РС“, бр. 12/09). Дакле, на основу наведених прописа, примања по основу накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана су у коефицијенту, као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље садржан било у општем било у посебном акту. То значи да тужиљи не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, јер су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку, па је тужила обавезана да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 66.000,00 динара, применом члана 153, 154, 163. и 165. став 2. ЗПП. Туженој су досуђени опредељени, нужни трошкови на име ангажовања јавног правобранилаштва на основу одредбе члана 162 Закона о парничном поступку, према Тарифи о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник Републике Србије“ број 121/12 ... 37/21), који обухватају састав одговора на тужбу од 9.000,00 динара, заступња на два одржана рочишта по 10.500,00 динара, састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, док јој нису признати трошкови на име таксе за жалбу и ревизију, сходно члану 9. став 1. Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94... 95/18) и састав једног поднеска јер није био нужан.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић